

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Oppericht 1 januari 1881

Artsen, die in de blaadjes van onbevoegden schrijven

IN ZIJN PROEFSCHRIFT over de kwakzalverij besteedt dr. L. F. Bakker aandacht aan wat hij noemt de „communicatieve kwakzalverij”. Hij verstaat daaronder het volkomen onpersoonlijk aanbevelen, door gebruik te maken van alle mogelijke communicatiemiddelen, van allerlei middelen om de gezondheid te bevorderen of ziekten te genezen. En dat met het doel de commerciële belangen van de initiatiefnemer te dienen en/of persoonlijke inzichten waar te maken op een manier, die de toets van de critiek niet kan doorstaan.

Het is de heer Bakker persoonlijk opgevallen, dat toen in 1968 een televisie-uitzending was gewijd aan het hartinfarkt het aantal patiënten, dat meende te lijden aan een hartafwijking duidelijk vermeerderd was. Dit toont wel aan dat elke gezondheidsbemoeyenis door middel van communicatiemiddelen een grote morele verantwoordelijkheid legt op diegenen, die zoiets ondernemen.

Dr. Bakker wijst op die artsen, die bijdragen schrijven op het gebied van de geneeskunde voor tijdschriften, dag- en weekbladen. Niet steeds zijn zij zich hun verantwoordelijkheid bewust. Dat moge blijken uit die bijdragen die zij hebben geleverd in de tijdschriften van onbevoegden (zoals *Lichaam en Geest van de NWP*. - Red. M. t.d. K.).

De heer Bakker zegt hierover nog in zijn proefschrift:

„Behoudens een ontstellend gebrek aan kritische zin valt vaak een vertoon aan geleerdheid te constateren. Dikwijls fungeren dergelijke schrifturen als uitlaatklep voor eigen gefrustreerde ideeën omtrent zeer persoonlijke theorieën en behandelingsmethoden of een pleidooi voor „discredited and disproved methods”. Dat door dit alles de kwakzalverij in de hand gewerkt wordt, moge zonder meer duidelijk zijn,” aldus dr. Bakker.

PROEFSCHRIFT IS NU IN DE HANDEL

Van het proefschrift van dr. L. F. Bakker „Kwakzalverij en onbevoegd uitoefenen der geneeskunst” is thans een handelseditie verschenen. Het is uitgegeven door Van Gorcum & Comp te Assen als deel 32 van de serie „Elementen voor de kennis der volksgezondheid”. Deze serie staat onder redactie van prof. dr. P. Muntendam en prof. dr. J. W. Tesch. De prijs van het 196 bladzijden tellende boek van dr. Bakker bedraagt f 23. In ons jaarnummer ontleenden wij reeds het een en ander aan dit waardevolle boek. Voor zijn onderzoek maakte de heer Bakker ook in ruime mate gebruik van het archief van onze vereniging.

„Het is zeer merkwaardig te vernemen,” schrijft dr. Bakker, dat deze vereniging die altijd een positieve bijdrage heeft trachten te leveren aan de volksgezondheid, het bijzonder moeilijk heeft gehad en in feite altijd alleen op de bres heeft gestaan om de kwakzalverij te bestrijden.”

Aanklacht tegen Dr. Samuels

ONZE VOORZITTER, de heer A. P. N. de Groot, arts, heeft bij de officier van justitie te Amsterdam een klacht ingediend tegen de thans 82-jarige dr. J. Samuels te Amsterdam. De heer Samuels heeft in een gestencilde brochure, die hij verspreidt, de heer De Groot beschuldigd van „falsificaties” en andere onoirbare handelingen.

In het begin van de jaren vijftig heeft dokter De Groot, die toen inspecteur voor de volksgezondheid was in Noord-Holland, de strijd aangebonden tegen de „methode-Samuels”. Gelijk bekend pretendeert de heer Samuels, dat hij een methode heeft ontdekt ter bestrijding van kanker. Op grond van het medisch tuchtrecht is dr. Samuels destijds uit de medische stand gezet — wèl een bewijs hoezeer zijn methode de kwakzalverij nabij kwam. Twee jaar later, in 1955, heeft het Amsterdamse Gerechtshof dit tuchtrechterlijke besluit bevestigd.

De heer Samuels over wiens activiteiten wij in het nummer van september 1969 nog eens een boekje open hebben gedaan is nog altijd actief. Hij bezit een behandelkamer aan de Plantage Parklaan te Amsterdam, wist Vrij Nederland te vertellen. Hij schrijft boeken over zijn methode, die verspreid worden via een niet-erken-

de uitgeverij, de N.V. Cyclocoop. Hij verkoopt voorts een behandelapparaat, de z.g. spectroreductiemeter, dat enige duizenden guldens kost en waarmee zijn patiënten zich zelf de middenhersenen kunnen bestralen, althans volgens de heer Samuels.

OTTO KUIJK OVERLEDEN

OP 48-JARIGE LEEFTIJD is plotseling overleden de journalist Otto Kuijk, die als reisredacteur verbonden was aan De Telegraaf. In het begin van de jaren zestig was hij enige jaren redacteur van het Maanblad tegen de Kwakzalverij, totdat drukke werkzaamheden en in het bijzonder zijn veelvuldige reizen naar het buitenland dit onmogelijk maakten.

Hij bleek een strijdvoudig redacteur van ons maandblad, die met scherpe pen de misstanden die hij zag, geselde. Met grote energie leidde hij de redactie van ons maandblad, dezelfde energie, die hem onvermoeid voortjoeg op zoek naar nieuws. Onze voorzitter heeft bij zijn heengaan van het medeleven van de Vereniging tegen de Kwakzalverij getuigd tegenover zijn weduwe.

Otto Kuijk ruste in vrede.

VOOR WILLEM HENDRIK KLEEDDEN VEEL ARGELOZE VROUWEN ZICH UIT

VOOR DE ZUTPHENSE rechtbank stond onlangs een man terecht, die zich in half Europa voor dokter had uitgegeven. En met zoveel succes, dat argeloze vrouwen zich voor hem uitkleedden om zich te laten onderzoeken op vergiftigingsverschijnselen. De 35-jarige Willem Hendrik van V. speelde zijn rol zo goed, dat bovendien tal van garagehouders hem auto's en geld leenden nadat hij hen had wijs-gemaakt zich ter plaatse te zullen vestigen en dat hij ook meteen maar een nieuwe auto wilde bestellen.

Willem Hendrik, die ooit eens het beroep van kapper had uitgeoefend, was jarenlang van rijkswege verpleegd in 't Mesdagasyl in Groningen. Vele artsen observeerden hem en hij observeerde de artsen. Na zijn ontslag uit het asyl stelde dit hem in staat eenvoudig maar doeltreffend aan de kost te komen. Van de rond een en twintig avontuurlijke misdrijven die hij in de afgelopen zomer in Nederland en daarbuiten pleegde, legde de officier van justitie bij de Zutphense rechtbank er volgens De Graafschapsbode drie ten laste: oplichting van garagehouders in Woerden, Deventer en Nederweert.

Voor de rechtbank bleek dat alle bedrogenen, van de onderzochte vrouwen tot de garagehouders en de hoteliers, die hem onderdak verschafte, volkomen waren geïmponeerd door de „betrouwbare indruk”, die Willem Hendrik had gemaakt. Dat was niet zo'n groot wonder, bleek verder, want als het te pas kwam, zwaaide Willem Hendrik met een vervalst legitimatiebewijs van het ministerie van volksgezondheid, dat hij in België op de kop had getikt.

Krasse beweringen

IN LOS ANGELES in Californië hebben de medische staatscommissie en de procureur-generaal een proces gevoerd tegen een aantal lieden, die de Hypnosis Society of America vormen. Deze vereniging deed krasse beweringen; zij zou in staat zijn degenen, die zich wilden laten behandelen met succes een vermageringskuur te doen ondergaan. Ook kon zij problemen als alcoholisme, buitensporig roken en seks tot een oplossing brengen. De rechter veroordeelde de Hypnosis Society tot het betalen van 50.000 dollar en verbood haar nog langer dergelijke beweringen te doen.

DE OFFICIER van justitie vond dat de overstelpende hoeveelheid oplichtingen moest worden gezien als een „stukje menselijke ellende”. „Dokter” Willem Hendrik zou tenminste een jaar in een psychiatrische inrichting moeten worden verpleegd of anders ter beschikking van de regering moeten worden gesteld (wat dan voor de derde maal zou zijn). De officier stelde voor te laten onderzoeken, waar het op uit zou moeten draaien.

De raadsman van de verdachte, mr. B. Bitter, drong er bij de rechtbank op aan op korte termijn een rapport te laten maken als daartoe zou worden besloten. Hij pleitte er voor Willem Hendrik anders maar meteen terug te sturen naar Groningen.

Vonnis: vijf maanden met aftrek.

Adresverandering

Verzuim niet bij adresverandering even de wijziging mede te delen aan het correspondentieadres **Oranjelaan 6 te Hilversum!** Dan behoeft U niet bevreesd te zijn één nummer van dit interessante maandblad te moeten missen.

Frater als strijker

DE 68-JARIGE frater Lebuinus Janssen treedt sedert 1947 als paranormaal genezer op. Het feit werd korte tijd geleden met enige fanfares in de Gooi- en Eemlander vermeld: de pater vierde zijn gouden professie-feest. Lange tijd was hij als prefect werkzaam in een opvoedingsgesticht te Borculo.

Blijkbaar had hij in de loop der jaren iets paranormals ontdekt, althans hij werd door zijn congregatie, de Fraters van Utrecht, in staat gesteld om zich geheel te wijden aan de „paranormale geneeskunst”. Daartoe nam hij zijn intrek in de St. Ludgeruskweekschool aan de Oude Amersfoortseweg te Hilversum.

Tegenover de Gooi- en Eemlander liet hij zich nogal voorzichtig uit over zijn bij de wet verboden activiteiten. „Vaak ook zijn het gevallen waarin de arts beter genezing kan brengen dan ik. Dat zeg ik ook eerlijk tegen de mensen. Ik wil de mensen geen valse illusies geven en ik houd niet van experimenten”, aldus de frater.

Sinds enige tijd doet hij het wat het paranormale genezen betreft wat kalmer aan, zodat hij zich meer aan zijn liefhebberijen (klarinetspelen, schilderen en beeldhouwen) kan wijden.

Vijf eeuwen oude medicijn „Thriaca” werd in aarden amfoor gevonden

VIJF EEUWEN OUD

MEDICIJN GEVONDEN

In het Italiaanse stadje Ovada in Piermonte heeft men dezer dagen een geneesmiddel van ongeveer 500 jaar gevonden. Ovada in Piermonte heeft wel iedere Italiaanse stad, een paar heel oude apotheken. Een ervan, de oudste, dateert uit 1480. Verwisseling van eigenaar heeft — en men kan het alleen maar betreuren schrijft de Romeinse correspondent van de Nieuwe Rotterdamse Courant — tot modernisering geleid. Bij die werkzaamheden vond men een amfoor, in uitstekende toestand, die het geneesmiddel bevat,

dat bekend stond als „thriaca”. De naam staat op de aarden amfoor vermeld.

Thriaca werd bereid in Venetië en gold als middel tegen ongeveer alle ziekten en kwalen. De bereiding ervan was zo belangrijk dat zij alleen maar mocht gebeuren in tegenwoordigheid van de doge, die er toezicht op liet houden dat alle bestanddelen echt waren.

Op de amfoor staat vermeld dat men het aloude recept dankt aan een zekere Cirolamo Rossi. De thriaca bevat meer dan vijftig verschillende substanties, waaronder slangegif van anders uit Verona, sap van uien van het eiland Ischia, opoponax, dat is een

sap van een plant behorende tot de familie der schermbloemigen, waaraan zeer bijzondere eigenschappen werden toegeschreven, galbanumhars, aristolochia, een plant waarvan men aannam dat het sap bijzonder nuttig was om bevellingen vrijwel pijnloos te doen verlopen, acantwortel, sap van acaciabloemen enz.

De vondst is, zoals vanzelf spreekt, van groot belang voor de studie en geschiedenis van de artsennijverheid. De amfoor zal dan ook een plaats krijgen in een museum der stad, nadat men eerst een kleine hoeveelheid van de inhoud aan een scheikundig onderzoek heeft onderworpen.

Invullend, niet aanvullend - zo gaat dat in Uithoorn

WEKELIJKS KOMEN tientallen personen met allerlei kwalen hun heil zoeken bij mevrouw S. M. Berkemeier-Weber te Uithoorn, een magnetiseuse, die verzekert „aanvullend” te werken, niet „invullend”.

Haar man is voorzitter van de voetbalvereniging Uithoorn. Ons Weekblad, dat behalve in Uithoorn ook in de Ronde Venen, de Kwakel, Nessersluis en Nes aan de Amstel wordt verspreid wijdde onlangs drie kolommen, gesierd met een foto, aan haar activiteiten.

Wat houdt de magnetische Therapie (ja met een hoofdletter T!) in, vraagt Ons Weekblad bij het begin van het gesprek, waarvan wij hier enige passages weergeven.

‘t Is eigenlijk geen beroepswerk, bekent de 43-jarige mevrouw Berkemeier, die als tijdverdrijf ook graag schildert. „Maar er zijn mensen die een surplus aan zenuwkracht of energie hebben en dit over kunnen dragen op diegene die daar op dat moment een tekort aan heeft. Dit tekort veroorzaakt in vele gevallen pijn, verkramptingen etc.”

Weer: Gerard Croiset

ZIJ IS er op haar 27ste jaar mee begonnen. „Op een gegeven ogenblik kwam ik in aanraking met Gerard Croiset, die mij in contact bracht met de SPR, de Vereniging voor Parapsychologie, waar ik toen lid van ben geworden. Tijdens de studie-avonden in Utrecht en Amsterdam is mij veel duidelijk geworden op dit gebied.

Hoe behandelt u de mensen die met hun kwaal bij u komen, vraagt verslaggever Dick Piet van Ons Weekblad verder.

„Omdat ik rekening houd met de gezondheid van de mensen, behandel ik ieder op een andere manier. Ze hoeven dus niet in mijn „straatje” te komen, als u begrijpt wat ik bedoel.”

Zij vertelt dat ze al heel gauw een indruk krijgt van een bepaalde kwaal. Haar aandacht wordt getrokken naar de bepaalde plaats waar ze pijn hebben. Heel vaak raakt ze de mensen niet aan, maar blijft op een kleine afstand.

Ik kan er niets aan doen

ONS WEEKBLAD vervolgt: *Beschouwt u uw praktijk als een gave en bezit u een drang om dit uit te oefenen?*

„Laat ik het zo stellen. Ik kan er niets aan doen dat ik het kan. Wanneer ze zeggen: o, o, wat heb je toch een gave, dan heb ik het gevoel dat ze meteen weer dat kaartje om mijn nek hangen met de woorden: „vrouw met gave”. Ik voel me apart geschoven. Dat wil ik niet. Er zijn hon-

derden mensen met gaven. Iedereen heeft een gave. Ze doen alleen weer wat anders. Het is een methode van genezen, die oeroud is. Het wordt al duizenden jaren gedaan.

Gave? Ik kan dit werk gewoon niet laten. Zo moet u het maar zien?

Hoe lang duurt een behandeling? Het is weer een vraag van Ons Weekblad.

„Ik kijk niet op de klok, want die is stuk en een horloge heb ik tijdens mijn werk niet om. Ik heb een hekel aan dingen die om mijn pols zitten of om mijn hals hangen. Het hindert me als ik werk. Met de één heb ik langer werk dan met de ander. Omdat er mensen zijn die één klacht hebben en een ander heeft er veel meer. Logisch! Soms vergeet ik dat er nog meer mensen zitten te wachten, omdat ik zo nodig met iemand even moet praten. Daar moet je de tijd voor nemen, omdat het heel belangrijk kan zijn.”

Klapt niet uit de school

OF DE DOKTER ook mensen naar haar toestuurt? Dat mag de dokter niet, meent zij te weten. „Nu moet ik uitkijken wat ik zeg. Wanneer ik zeggen zou „ja” zou ik de artsen in moeilijkheden kunnen brengen. Ik zeg dus verder niets. Ik klap niet uit de school.”

Dick Piet vraagt haar verder: Het Maandblad tegen de Kwakzalverij heeft iedere maand op de voorpagina deze zin: „Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoediging is kwakzalverij”. Wat is uw mening hierover?

Het is een moeilijke vraag voor mevrouw Berkemeier. Zou zij zich toch maar niet liever naar haar (schilders-) ezel wenden en een nieuw landschapje penselen? Maar neen hoor, ze doet of kwakzalverij voor haar een ver en vreemd begrip is. Hier volgt haar antwoord op de scherpzinnige vraag van de heer Dick Piet:

„Kwakzalverij. Nu moet ik denken aan een boekje van Van der Hulst. Het heet „In de Soete Suikerbol”. Daar kwam een kwakzalver in voor met wijde jas en hoge punthoed. Hij trok de rotte tanden en kiezen met een grote nijptang uit de mond van „Rooie Hannes”. Een griezige vent

en iedereen was doodsbang voor hem. Ik zelf ook!

Maar nu in ernst. Kwakzalver is een immoreel sujet. Ik heb het al gehad maar een half woord nodig?

Maar ik ben heus niet altijd zo snel ontvankelijk hoor. Ik ben vaak ontzettend moe en dan moeten ze maar een andere keer terugbellen.”
over kaf onder het koren. Dus het zijn knoeiers die met mensenlevens spelen.”

Consul per telefoon

IK HEB gehoord dat u ook wel via de telefoon kunt praktiseren, aldus Ons Weekblad.

„Het komt inderdaad voor dat ik al een duidelijke indruk krijg via de telefoon. Deze kan zich zeer snel opbouwen tijdens een telefoongesprek. Een soort inductie via de telefoon. Ik laat de mensen soms niet eens uitpraten, omdat ze me dan afleiden. Men zegt toch: Een goed verstander heeft

Tot slot van het gesprek met de heer Piet wilde mevrouw Berkemeier nog eens duidelijk stellen: „Dat ik niemand behandel voordat ze bij de huisarts zijn geweest. Wanneer men dan, na een hele poos onder doktersbehandeling geweest te zijn, nog moet klagen, dan kan ik wat gaan proberen. Proberen ze wat van de pijn af te helpen. En echt niet eerder voordat ze de huisarts geraadpleegd hebben. Anders stuur ik ze gewoon naar huis. Ik mag ze dan trouwens niet helpen ook en dat doe ik ook volstrekt niet.”

SCHOOLKENNIS GERING

VERVOLG VAN BLZ. 8

van een vader, getrouwd met een oud-verpleegster (!), die, wetend, dat één van zijn kinderen ongeneeslijk ziek is, zijn laatste hoop vestigt op een kruidendokter.

Zelf werd de heer Bloch omstreeks 1950 geconfronteerd met een dergelijk geval, toen zijn ex-buurman uit de oorlog hem het adres vroeg van een kruidendokter, nadat hem was gezegd, dat zijn vrouw leed aan longkanker. Lang niet altijd betreft het zulke tragische gevallen.

Uitgebreid heeft dokter Bakker in zijn proefschrift beschreven, hoe hij door praten met en vragen aan de patiënt(en) heeft getracht te ontdekken, wie of wat hen er toe heeft gebracht naar de onbevoegde beoefenaar der geneeskunst te gaan. Vrij vaak blijkt recommendatie daarbij een rol te spelen.

**SCHOOLKENNIS VAN
KWAKZALVERS
IS ZEER GERING**

INDEX 1969

DE NUMMERS van dit register verwijzen naar de bladzijden — evenals dit vorig jaar reeds het geval was. In de jaren daarvoor werd eenvoudig verwezen naar de nummers van de maandbladen. Voor wie over de losse nummers beschikt volgt hier een sleutel van de paginering van de voorpagina's van de ver-

schillende nummers van het Maandblad tegen de Kwakzalverij, in 1969 verschenen.

Januari blz. 1; februari blz. 9; maart blz. 17; april blz. 23; mei blz. 29; juni blz. 35; juli blz. 41; augustus blz. 45; september blz. 51; oktober blz. 57; november blz. 65; december blz. 73.

EEN KRITISCHE BESCHOUWING over het proefschrift van dr. L. F. Bakker te Voorburg „Kwakzalverij en onbevoegd uitoefenen der Geneeskunst” troffen wij aan in de Nieuwe Apeldoornse Courant. Het is van de hand van de kolonel-arts M. B. Bloch. Dokter Bloch blijkt niet onder de indruk van de redenering en conclusies van dr. Bakker dat iemand een bepaalde persoonlijkheidsstructuur moet hebben om magnetiseur etc. te worden.

Want, aldus de heer Bloch, wat weten we eigenlijk van de persoonlijkheidsstructuur van de bevoegde genezer, in casu de arts? En hoe zit het, vergelijkenderwijs met de chirurg, de psychiater, de keel- neus- en oorarts, de oogarts en de neuroloog?! Waarom wordt iemand dominee of priester, waarom fysiotherapeut of pedicure of rij-instructeur of leraar?! Er is wél een zeer duidelijk verschil in (school)kennis.

Deze is bij de meeste kwakzalvers zeer gering. Maar ten overvloede: er is geen verband tussen schoolkennis en persoonlijkheidsstructuur!

Nog een vraag, die bij de heer Bloch opkomt: wat weten we van de persoonlijkheidsstructuur van de patiënt(e), die de hulp inroept van de onbevoegde genezer?!

Boven noemt dokter Bloch de fysiotherapeut. Op dat terrein heeft dr. Bakker zich vroeger bewogen. De schrijver van de dissertatie legde op 18 juli 1944 het voorbereidend examen af voor heilgymnastiek en massage (tegenwoordig fysiotherapie). In september '45 startte hij zijn studie in de medicijnen, maar het is bij een dergelijke achtergrond niet vreemd, dat Bakker een duidelijk verband signaleert tussen magnetiseurs en... (wel bevoegde) fysiotherapeuten, meent kolonel-arts Bloch.

Bij de gratie van de zieke

MEN KAN, meent de heer Bloch, uren, dagen, of zelfs maanden door filosoferen over het begrip en de be-

Aantal onbevoegden	23, 66, 75	Gereformeerde Kerkbode	71	Moosdijk, Willem van de	1-6, 11, 14-16, 17, 18, 21, 22, 28, 34, 49, 57, 58, 68, 73, 74			
Aardstralen	37, 69	Grass, Johann Joseph	(predikant-kwakzalver)	27	Mullenders, pastoor	-, voorzitter NWP	73	
Achter het Nieuws	33	Grimm, Beatrice (kuuroord	Horst)	7	Nagelversterker	46		
Advertentie	14, 21, 28, 71	Groot, A. P. N. de - 3, 9, 18, 23,	65	„Ons antwoord op een	kritische brief”, door	A. P. N. de Groot	65	
Alfen, Huib van -	50	Groot-Enzerink (magnetiseur)	55	Os, prof. F. H. L. van -	17	Otten, „vader” Albert	-, Elim, Dr.	71
Angst	42, 45	Haarlak	8	Oud-Baptisten	51	Overtreiding en misdrijf	73	
Antibiotica	43	Haarlemmerolie	30, 53	Pad in folklore	60	Paragnosten	29	
Apharmo, Arnhem	74	Haas, J. M. de -	35	Paranormale genezers	18, 26	Paranormale NWP	19, 29	
Artsenbezoeker	16	Handoplegging	38, 51	Patiëntenkaarten NWP	19, 29	Peters (zie Staatscommissie)		
Astrologie	63	Heine („buitenpaleis”)	54	Pijnstillers	56, 70	Pike „The other side”	63	
Bakker, dr. L. F.	76	Henaux (Franse gebedsgenezer)	48	Plaats, K. T. van der -	(directeur NWP)	13		
Bayerl, Johann	44	Hoekendijk (gebedsgenezer)	33, 67	Pro Juventute	64	Pseudo-arts	7, 16, 25, 26	
„Oostenrijkse kankergenezer	.. 23	Homoeopatie	39	Radiësthesie	37	Reclame op tv	39	
„Beperkt Zicht” door	A. P. N. de Groot	Homoeopatisch centrum	8	Riet, dr. A. van 't -	(homoeopaat)	39		
Bessemans, prof. dr. J. F. A. A.	37	Hooyard, dr. A.	31	Roken en risico's	62	Samuels, dr. J.	(kankergenezer)	56
Biechtstoel, café als -	(Batenburg)	Horoscopen	63	Scholten, dr. H. H. t	41	Sedativa	44, 46	
Blackstone, Belgian	61	Houten, R. B. W. van -	(handoplegger)	38	Sequah	53		
Blacky, dr. Margery	(Eng. homoeopate)	39	Huisartsen	9, 18, 28	Slaapmiddelen	46		
Bloedwijn	48	Huisartsen	9, 18, 28	Softenoproces	50, 56	Spiritisme	63	
Bloem, F. L. (Winschoten)	29, 72	Huwelijksadvertenties	72	Staatscommissie Peters	13, 45	Staatuut Wonderdokter door	dr. A. Hougardy	31
„Bonafide genezer”	47	Index 1968	16	Tandtechnicus	35	Tenhaff, prof. dr. W. H. C.	27, 36, 47	
Bosveld (gebedsgenezer)	52	Ingewandsworm als	geneesmiddel	72	Timmerman	44		
Braem, Theo (kruidenextracten)	12	Jacobson, mr. J. D.	61	Uien tegen oorpijn	60	Vaal, O. M. de -	26	
Brochure Ver. t. d. Kw.	18, 35, 42, 48	Jong, dr. Jac. J. de	17	Veeverloskundige	40	Vereniging tegen de	Kwakzalverij (uit het verleden)	53
Bultenpaleis	54	K. Wijnand, Zaandam	24, 41	Vereniging tegen de	Kwakzalverij (uit het verleden)	53		
Buste-preparaat	7	Kalmerende middelen	44, 46	Vragenrubrieken, medische -	20	Verjongingsmiddelen	54	
Bruinsma, gebr.	53	Kater, dr. J.	42	Vragenrubrieken, medische -	20	Versteeg, H. J.	20, 33	
Californië	29	Katzenrede (koe)	40	Vragenrubrieken, medische -	20	Vietnamese baby	63	
Cassee, drs. E. Th.	19	KH 3	54	Vragenrubrieken, medische -	20	Voorspellingen	29	
Christian Science	60	Knap, H. A. A. R. -	(Dagboekjanier)	2, 28, 34	„Vooruit”-zien	76		
Collard (wielersoligneer)	43	Kruidenboek (Theo Braem)	12	„Vooruit”-zien	76	Vragenrubrieken, medische -	20	
Computer (en horoscopen)	63	Kruidenhandel Beverwijk	74	Vragenrubrieken, medische -	20	Vragenrubrieken, medische -	20	
Croiset, Gerard	27, 36, 47, 49, 64	Kruidenpakket	Van de Moosdijk	3	Vragenrubrieken, medische -	20		
Cyclamaten (zoetstof)	40	Kruidentuinen, Ned. Ver. van -	17	Wichelroede	38	Wondersteen, Kosmische -	59	
D., J. H. van - pseudo-arts	25	Krukken weg	20	Zesde zintuig	14	Zelfmedicatie	70	
Dentilla	30	Kruseman, mr. G. E.	45	Zoetstoffen	40	Zombi	61	
Doeljongtanden en -tranen	72	Kwakzalver (alg.)	33, 75					
Duys, Willem (tv-presentator)	1, 41, 21, 22	Legaliseren paranormalen	13, 26, 45					
Eerenberg, M.	1, 4, 57	Leliebladen tegen wonden	60					
Elkeboom (bevalling onder-)	48	„Levensgevaarlijk” door	A. P. N. de Groot	8				
Elektroliet-waterkuur	71	Liefdadigheid (zeep)	46					
Enquête onder huisartsen	9, 13, 18, 26	Maasbach, John	(gebedsgenezer)	8, 43				
Enquête onder patiënten	Utrecht	27	Majafra (Frankenhuis)	36				
Epilepticus	27	Magneet, De (kruidenhuis)	74	Mao's portret	48			
Erasmus	69	Marihuana	46	Medisch Contact	28			
Experiment „vooruit”-zien	76	Medica '69	51	Meinsma, dr. L.	62			
Fistelpot Klaas Ursem	42	Mességué (Franse	kruidengenezer)	61				
Fotoproef occultisten	32							
Fobiënprijet	45							
Fysiotherapeut	8							
Geding, Kort - (Van de	Moosdijk contra Willem Duys)							
	21, 22, 34							
Gele Gids	28							
Geneesmiddelen (verpakte)	75							
Geneesmiddelenindustrie								
Verenigde Staten	30, 47							

grenzing van kwakzalverij en het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst. Bakker ging verder. Hij stelde, dat de magnetiseurs, kruidendokters en gebedsgenezers, tezamen vormend het gros van de onbevoegde uitoefenaren der geneeskunst, en alle overigen die tot dit gilde gerekend moge mogen

worden, alleen kunnen bestaan bij de gratie van de zieke.

De zieke gelooft in hun kunnen en kennen óf hoopt tegen beter weten in, als hij zich bewust wordt dat elk geneeskundig kunnen heeft gefaald. Bakker geeft een tragisch voorbeeld

VERVOLG OP VORIGE BLZ.

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; E. Mijnaerends, **Tandarts** te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** te Haarlem; J. J. Aukema, **Dierenarts** te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, **Rechter** te Arnhem; J. E. Buijter, **Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** te Zwolle; P. L. Stal, **Arts** te 's-Gravenhage; J. van Baak, **Dermatoloog** te Utrecht; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. W. Gosker, **Inspecteur van Politie** te Arnhem; J. Noord te Amsterdam.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 10,-; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

BLZ. 8

Abonnement per jaar franco per post
bij vooruitbetaling f 10,-;
studerende f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.